

สภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพ
ของผู้เรียนโรงเรียนบ้านยางครก อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5

The State and Problems of Participatory Educational Resource Management
to Promote Learner's Careers of Banyangkrok School, Omkoi District, Chiang
Mai Province Under the Chiangmai Primary Education Area 5

พิทักษ์ ยะนัน^{1*}, สายฝน แสนใจพร^{2**}
Pitak Yanan^{1*}, Saiphon Sanjaiprom²

¹หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
เลขที่ 202 ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300 ประเทศไทย

¹Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education,
Chiang Mai Rajabhat University

202 Changphueak Sub-district, Mueang District, Chiang Mai Province, 50300, Thailand

²ภาควิชาเทคนิคการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
เลขที่ 202 ตำบลช้างเผือก อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50300 ประเทศไทย

²Faculty of Education, Chiang Mai Rajabhat University

202 Changphueak Sub-district, Mueang District, Chiang Mai Province, 50300, Thailand

รับบทความ: 17 มกราคม 2566

ปรับปรุงบทความ: 18 เมษายน 2566

ตอบรับตีพิมพ์บทความ: 25 เมษายน 2566

* ผู้เขียนหลัก (นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่)
อีเมล: pitakyananmax@gmail.com

** อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาเทคนิคการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านยางครก ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารครู คณะกรรมการสถานศึกษาโรงเรียนบ้านยางครกและ ศึกษานิเทศก์ ครูภูมิปัญญาท้องถิ่น จำนวน 28 คน เครื่องมือได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านยางครก และแบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่าสภาพปัจจุบันของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารบุคคลมีการเชิญบุคลากรมารับทราบผลการจัดการเรียนรู้อาชีพ มีการวางแผนบุคลากรในการสอน 2) ด้านการบริหารงบประมาณ มีการวางแผนการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนอาชีพ มีความคุ้มค่าโปร่งใส ตรวจสอบได้ 3) ด้านการบริหารวัสดุ อุปกรณ์ มีการสำรวจความต้องการใช้วัสดุอุปกรณ์ มีการดูแล ซ่อมแซมส่วนที่ชำรุด 4) ด้านการบริหารจัดการ มีการกำหนดแผนพัฒนาการศึกษา วิสัยทัศน์ และแผนปฏิบัติการที่เน้นการจัดการเรียนการสอนอาชีพ ปัญหาของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วม 1) ด้านการบริหารบุคคลพบว่าขาดบุคลากรที่มีความชำนาญในการสอนอาชีพ 2) ด้านการบริหารงบประมาณพบว่า โรงเรียนมีการวางแผนการจัดสรรงบประมาณยังไม่เพียงพอในการจัดการเรียนการสอนอาชีพ 3) ด้านการบริหารวัสดุ อุปกรณ์ พบว่าวัสดุอุปกรณ์บางอย่างยังไม่เพียงพอต่อการสอนอาชีพเฉพาะทาง ขาดความต่อเนื่องในการดูแลซ่อมแซม อุปกรณ์ที่ชำรุด 4) ด้านการบริหารจัดการพบว่าขาดการนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาในการดำเนินงานครั้งต่อไป

คำสำคัญ

การบริหารแบบมีส่วนร่วม, การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา, การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วม

Abstract

The purpose of this research was to study the state and problems of participatory educational resource management to promote learners' careers of Banyangkrok School. The key informants were 28 people including administrators and teachers in Banyangkrok School, education supervisors, school board, local wisdom teachers. The Questionnaire related to the state and problems of participatory educational resource management to promote learner's career of Banyangkrok School and the workshop recording sheet were employed as a research instrument. The data were analyzed using descriptive statistics such as frequency, percentage and standard deviation, along with content analysis. The study found

that there are 4 elements of the current state of participatory educational resource management namely; 1) Personnel management, there was an invitation for the personnel to acknowledge the results of career learning management, and a personnel planning in teaching. 2) Budget management, there was a budget allocation plan for career learning which was worthwhile, transparent, and verifiable. 3) Materials and equipment administration, there was a survey of the demand for materials and equipment, maintain and repair for damaged ones. 4) Administration, there was an education development plan, vision and action plan focusing on career learning. Moreover, the problems of participatory educational resource management were revealed that 1) regarding the personnel management, there was a lack of personnel with career teaching skills. 2) In terms of budget management, the school had insufficient budget allocation planning for career learning. 3) For, the management of materials and equipment, the certain materials and equipment were insufficient for teaching specific careers. Moreover, there was a lack of continuity in the maintenance of defective equipment. 4) Regarding the administration, there was a lack of assessment result for the improvement and development of further operation.

Keywords

Participatory Management, Educational Resource Management, Participatory Educational Resource Management

บทนำ

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เกิดขึ้นในยุค Thailand 4.0 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีวิตของคน และสังคมในวงกว้าง โรงเรียนจึงต้องมีการปรับตัวในหลาย ๆ ด้าน สำหรับยุค Thailand 4.0 โรงเรียนต้องเปลี่ยนแปลงทักษะจากกระบวนการแบบดั้งเดิมไปสู่กระบวนการที่ทันสมัย ที่ให้โลกของเยาวชนและนักเรียนกับโลกของความเป็นจริงเป็นศูนย์กลางของกระบวนการเรียนรู้ การจัดการศึกษาไม่เพียงแต่เป็นการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ความรู้แก่ผู้เรียนเท่านั้น แต่การจัดการศึกษายังให้ผู้เรียนสามารถกลายเป็นบุคลากรที่สมบูรณ์แบบในทุก ๆ ด้าน ตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 6 ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หรือกล่าวอีกอย่างคือการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ที่ประกอบด้วย “ดี เก่ง มีสุข” ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของการเป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพในยุค Thailand 4.0 แต่การจะพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ ในยุค 4.0 เป็นโจทย์สำคัญสำหรับ

ทุกภาคส่วนที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาโดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการให้บริการสถานศึกษา เพราะถือว่าเป็นวิธีการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาการศึกษาของชาติ เนื่องจากสถานศึกษาถือว่าเป็นตัวแทนสถาบันทางสังคม ปราบปราม หลงสมบุญ (2552, 91-95) การศึกษาจึงเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งของการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าสามารถช่วยแก้ปัญหาในด้านต่าง ๆ ในสังคมได้ เป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ตลอดชีวิต ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนอาชีพที่สนองความต้องการของประเทศและสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษาดังกล่าวในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 หมวดที่ 4 มาตรา 23 (5) ว่าทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข เพื่อที่จะทำให้มีการแก้ปัญหาของเด็กไทยให้เกิดขึ้นอย่างเต็มตามศักยภาพและมีแนวความคิดใหม่ที่สามารถเชื่อมโยงบูรณาการสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีเหตุผล

ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่จะทำให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาได้นั้น คือทรัพยากรทางการศึกษา พัทธนิยา หานะพันธ์ (2557, 16) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาวาสัก และ ทุมอล (2013 อ้างถึงใน เบญจมา เบญจธรรมธร และคณะ, 2560, 51) ที่พบว่าปัญหาปัจจัยด้านบุคลากรคือการขาดแคลนครูผู้สอนในหลักสูตรต่าง ๆ และการขาดเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการ เป็นข้อจำกัดที่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งปัญหาของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาไม่ว่าด้านใดด้านหนึ่งหรือทุกด้านก็จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ดังนั้นการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาจึงเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นซึ่งอาจจะเป็นบุคคลภายในหรือภายนอกหน่วยงานเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งการมีส่วนร่วมการวางแผน การประสานงาน การกำหนดนโยบาย การใช้ทรัพยากรตลอดจนการติดตามประเมินผล การจัดการศึกษาในยุคการปฏิรูป การศึกษา จึงส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้วย ทั้งนี้เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพ และมีมาตรฐานทัดเทียมกับนานาชาติประเทศ (เมตต์ เมตต์การุณจิต, 2553, 50-53)

ปัจจุบันโรงเรียนบ้านยางครก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีการจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาล 2 ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 247 คน นักเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กระเหรี่ยงโปว์ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีอาชีพเกษตรกรรมและรับจ้าง ทั้งนี้โรงเรียนบ้านยางครกได้จัดให้มีที่พักสำหรับนักเรียนบ้านไกลและจากพื้นที่กันดารมาพักอาศัยที่โรงเรียนจึงต้องมี การนำงบประมาณมาใช้ในการดูแลนักเรียนพักนอนเพิ่มเติม โดยงบประมาณที่โรงเรียนได้รับมาคืองบประมาณจากส่วนกลางที่จัดสรรมาเพื่อการจัดการเรียนการสอนจึงทำให้งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอต่อการพัฒนาด้านอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษา รวมทั้งอัตราค่าจ้างที่คอยสนับสนุนการเรียนการสอนไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน โรงเรียนบ้านยางครกจึงได้จัดการเรียนการสอนด้านทักษะอาชีพแก่นักเรียน เช่น การเลี้ยงไก่ การปลูกผักไร้สาร การเลี้ยงปลา การถักโครเชต์ การทำขนมและเครื่องดื่ม เพื่อให้นักเรียนรู้จักช่วยเหลือตัวเองและสร้าง

รายได้ในระหว่างเรียน แต่ทั้งนี้โรงเรียนบ้านยางครกกียังขาดทรัพยากรที่จะอำนวยความสะดวกต่อการบริหาร ทำให้การพัฒนาโรงเรียนไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้เนื่องจากปัญหาคือ ขาดการมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรทางการศึกษาทั้ง 4 ด้านได้แก่ ด้านบุคคล ด้านงบประมาณ ด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านการบริหารจัดการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบกับทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด อีกทั้งโรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล การระดมทรัพยากรเข้ามาสนับสนุนการจัดการศึกษาจึงทำได้น้อย จากการศึกษาและสอบถามชุมชนพบว่า ชุมชนมีความสนใจในการจัดการศึกษาและมีความพร้อมในการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น (โรงเรียนบ้านยางครก, 2563) เพื่อยกระดับมาตรฐานของโรงเรียนบ้านยางครกให้เป็นโรงเรียนที่มีมาตรฐาน เป็นแหล่งเรียนรู้อย่างมีความพร้อมในการจัดการศึกษา

จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านยางครก อำเภอมก๋อย เพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาแนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านยางครก อำเภอมก๋อย ต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านยางครก อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5

ทบทวนวรรณกรรม

ในการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านยางครก อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง วิธีการบริหารของผู้บริหารที่แสดงพฤติกรรมการบริหารและหรือรูปแบบการบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานทุกระดับทั่วองค์กรและหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการะงานและหน้าที่บริหารโดย Cohen and Uphoff (1980, 223) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมจะต้องประกอบด้วยส่วนที่เกี่ยวข้อง 4 ประการ คือ การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจว่าจะทำอะไรและทำด้วยวิธีการอย่างไร การมีส่วนร่วมการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากร การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลซึ่ง วรรณภา ใจเย็น และ ศันสนีย์ จะสุวรรณ์ (2564, 1108) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมคิดตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมทำงานซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกัน ผูกมัดและตกลงใจร่วมกันใน การบริหารสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อพัฒนางานที่

ปฏิบัติร่วมกันให้มีคุณภาพสูงสุด นอกจากนี้ยัง เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมปฏิบัติงานไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือ ทางอ้อมในลักษณะของการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ตลอดจนการประเมินผลให้ทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน อันจะนำไปสู่เป้าหมายของสถานศึกษา ประกอบกับ นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ และ อินตา ศิริวรรณ (2560, 176-185) ยังได้กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการบริหาร แบบประชาธิปไตยที่บุคคล ผู้บริหารเปิดโอกาสให้บุคคล ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์กร โดยรูปแบบการบริหาร ในปัจจุบัน ได้แก่ การปรึกษาหารือ กลุ่มคุณภาพ ระบบข้อเสนอแนะ และระบบ ส่งเสริมให้บุคคลผู้ปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจการ ซึ่งเป็นลักษณะเน้นการกระจายอำนาจให้สมาชิก ทุกคนในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการกำหนดภารกิจในการปฏิบัติงานเพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา ซึ่งจะต้องมีข้อมูล สารสนเทศที่สนับสนุนในการตัดสินใจ มีความรู้ความเข้าใจ และมีการให้รางวัลเพื่อสร้างแรงจูงใจเป็นการให้ ความสำคัญกับสมาชิกในการได้ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติการ ร่วมในผลประโยชน์และร่วมในการ ประเมินผลแก้ปัญหาพร้อมกันเพื่อสร้างความสำเร็จให้แก่องค์กร

ผู้วิจัยสรุปความหมายของการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วม หมายถึงการบริหารการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ส่วนร่วมในการดำเนินการ ส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ส่วนร่วมในการประเมินผลและปรับปรุง เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของสถานศึกษา

2. แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรทางการศึกษา

การจัดการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาซึ่งได้แก่บุคลากรทางการศึกษางบประมาณเพื่อการศึกษา ทรัพยากรในท้องถิ่น สื่อทางการศึกษา อาคารสถานที่ และเวลา อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดในการจัดการศึกษา โดย รพีพรรณ ปัญญา และ ศันสนีย์ จะสุวรรณ (2564, 1102) ให้ความหมายว่า ทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง สิ่งที่ทำให้การดำเนินการจัดการศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ประกอบด้วย 2 ประการ คือ 1. ทรัพยากรที่ไม่เป็นตัวเงิน (In Kind) คือ ทรัพยากรในท้องถิ่น ชุมชน ทรัพยากรทางปัญญา ทรัพยากรบุคคล วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ความรู้ เทคโนโลยี/นวัตกรรม เครื่องแต่งกาย ครุภัณฑ์ 2. ทรัพยากรที่เป็นตัวเงิน (In Cash) คือ งบประมาณจากรัฐบาล เอกชน หน่วยงานภายนอก สถานศึกษา การระดมทรัพยากรทางการศึกษา เงินบริจาค นอกจากนี้ นันทนา ทวีชาติ (2562, 87) กล่าวว่า การบริหารทรัพยากรทางการศึกษา (Educational Resource Management) คือ การจัดการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา ซึ่งได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา งบประมาณเพื่อการศึกษา ทรัพยากรในท้องถิ่น สื่อทางการศึกษา อาคาร สถานที่ และเวลาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิด ประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการศึกษา ทรัพยากรทางการศึกษา เป็นปัจจัยนำเข้าที่นำมาใช้ในจัดการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาและทำให้การจัดการศึกษาสำเร็จตามวัตถุประสงค์เป้าหมายในการจัดการศึกษา และพยายามใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดแก่สถานศึกษา

ผู้วิจัยสรุปความหมายของทรัพยากรทางการศึกษา หมายถึง บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ เพื่อใช้ในการจัดการศึกษาให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา

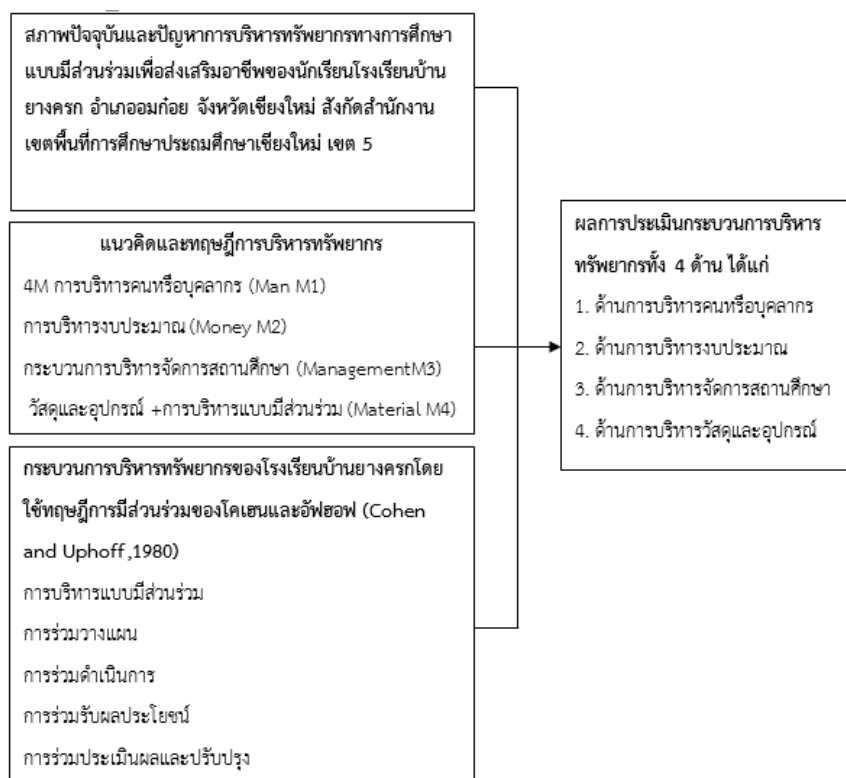
3. สภาพบริบทของโรงเรียนบ้านยางครก

โรงเรียนบ้านยางครก เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รวม 11 ห้องเรียน มีนักเรียนทั้งหมด 247 คน มีเขตพื้นที่บริการ 2 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านยางครก และบ้านเหล่าปลาทุครุและบุคลากรทางการศึกษามีทั้งหมด 19 คน แยกเป็น ชาย 3 คน หญิง 12 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน พนักงานราชการ 1 คน ครูพี่เลี้ยงเด็กพิการ 1 คน ครูธุรการ 1 คน อัตราครูตาม จ.18 มี 14 อัตรา โรงเรียนบ้านยางครก มุ่งยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีทักษะในการดำรงชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีคุณธรรม จริยธรรม ห่างไกลยาเสพติดทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา โดยโรงเรียนบ้านยางครกมุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนอาชีพเพื่อส่งเสริมผู้เรียนมีทักษะในการประกอบอาชีพ การทำงาน การดำรงชีวิต แต่ด้วยการจำกัดในด้านทรัพยากรทางการศึกษาจึงทำให้การจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพยังไม่บรรลุเป้าของวัตถุประสงค์

4. การส่งเสริมอาชีพ

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2561, 9)การเสริมทักษะอาชีพของนักเรียน มุ่งเน้นการให้องค์ความรู้ การฝึกทักษะ เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวนักเรียนเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคม โดยผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน และทักษะจำเป็นสำหรับอาชีพเข้าด้วยกันเพื่อความสำเร็จของผู้เรียน ทั้งด้านการงานและการดำเนินชีวิต

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรได้แก่ บุคลากรในโรงเรียนบ้านยางครก คือ ผู้บริหาร และครูโรงเรียนบ้านยางครก รวม 15 คน ศึกษาในเทศกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลโรงเรียนบ้านยางครก 3 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านยางครก 8 คน และครูภูมิปัญญาท้องถิ่น 2 คน รวม 28 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้

1) แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านยางครก อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 สำหรับเก็บข้อมูล ผู้บริหาร ครู ศึกษาในเทศก จำนวน 18 คน แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของกระบวนการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านยางครก อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 แบ่งออกเป็น 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ มีลักษณะ เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ตอนที่ 3 ความเห็นอื่น ๆ และข้อเสนอแนะ มีลักษณะเป็นแบบ ปลายเปิด โดยนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน จำนวน 3 คน ประเมินความสอดคล้องของข้อคำถาม และนำมาวิเคราะห์ค่า IOC ซึ่งข้อคำถามทุกข้อมีค่า IOC เท่ากับ 1.00

2) แบบบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการ สำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาและครูภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมจำนวน 10 คน เพื่อบันทึกการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านยางครก อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านยางครก อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ไปยัง ผู้บริหาร ครูโรงเรียนบ้านยางครก ศึกษาในเทศก จำนวน 18 ฉบับ สำหรับฉบับสมบูรณ์ที่ได้รับกลับคืนมา จำนวน 18 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนบ้านยางครก และครูภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมจำนวน 10 คน เพื่อระดมสมองเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของนักเรียนโรงเรียนบ้านยางครก อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านยางครก อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 5 ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน ซึ่งการวิเคราะห์สภาพปัญหา คัดเลือกจากประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่า 3.51 ลงมา หรืออยู่ในระดับปานกลาง สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลผลการประชุมเชิงปฏิบัติการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการ วิเคราะห์ เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจัดหมวดหมู่ของเนื้อหาและนำเสนอโดยความเรียง

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริม อาชีพของ ผู้เรียนโรงเรียนบ้านยางครก อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 5 ในภาพรวมดังตารางที่ 1 และรายด้านดังตารางที่ 2

ตารางที่ 1

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับปฏิบัติการสภาพปัจจุบันของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อ ส่งเสริมอาชีพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านยางครก อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

รายการ	ค่าเฉลี่ย (N=18) (μ)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(σ)	ระดับการปฏิบัติ
การบริหารบุคคล	3.61	0.16	มาก
การบริหารงบประมาณ	3.40	0.16	ปานกลาง
การบริหารวัสดุ อุปกรณ์	3.17	0.10	ปานกลาง
การบริหารจัดการ	3.52	0.10	มาก
เฉลี่ยโดยรวม	3.43	0.19	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริม อาชีพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านยางครก อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.43$, $\sigma = 0.19$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า 1) ด้านการบริหารบุคคลอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.61$, $\sigma = 0.16$) ประกอบด้วย การจัดประชุมวางแผน ร่วมใช้บุคลากรอย่างเหมาะสมกับงาน การพัฒนาคุณภาพบุคลากรมีการส่งเสริมให้ฝึกอบรมวิชาชีพเป็นประจำ และการเชิญบุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมชื่นชมร่วมรับความดีความชอบผลการจัดการเรียนรู้อาชีพ ตามลำดับ นอกจากนี้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการพบว่า ด้านการบริหารบุคคล ในการบริหารงานมีการจัด บุคลากรในการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพ ครบตามความต้องการของผู้เรียน นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริม ให้บุคคลจากหน่วยงานอื่น ๆ เข้ามาฝึกอบรมทักษะอาชีพในการจัดการเรียนการสอน 2) การบริหารจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.52$, $\sigma = 0.10$) ประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นการจัดการ

สอนอาชีพ การวางแผน ด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์เพื่อส่งเสริมด้านอาชีพ ไว้ในแผนปฏิบัติการ แผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน และการใช้แบบประเมินผลงานการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพที่เหมาะสม ตามลำดับ นอกจากนี้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการพบว่า ด้านการบริหารจัดการมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ การวางแผนการดำเนินงาน มีการวางระบบนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนและเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงผลงาน 3) ด้านการบริหารงบประมาณโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.40$, $\sigma = 0.16$) ประกอบด้วย การจัดซื้อ จัดจ้าง ตามระบบงบประมาณ การดำเนินการใช้งบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ การจัดสรรงบประมาณเพียงพอแก่การจัดการเรียนการสอน ตามลำดับ นอกจากนี้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการพบว่า ด้านการบริหารงบประมาณโรงเรียนมีการวางแผนจัดการงบประมาณโดยการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี มีการจัดงบประมาณเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอาชีพ คอยแสวงหางบประมาณมาสนับสนุนเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนอาชีพ ตามลำดับ 4) ด้านการบริหารวัสดุ อุปกรณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.17$, $\sigma = 0.10$) ประกอบด้วย การดูแลซ่อมแซม วัสดุอุปกรณ์ ที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมอาชีพ โรงเรียนมีการระดม แสวงหาวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อความต้องการของทุกฝ่าย ตามลำดับ นอกจากนี้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการพบว่า ด้านโรงเรียนมีการจัดซื้อพัสดุเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนอาชีพ มีการตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์เพื่อซ่อมแซมและจัดหาเพิ่มเติม

ตารางที่ 2

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการปฏิบัติพบว่า สภาพปัญหาของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมอาชีพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านยางครก

ด้านการบริหาร	ค่าเฉลี่ย (N=18) (μ)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ)	ระดับการ ปฏิบัติ
ด้านการบริหารบุคคล			
1. โรงเรียนมีการเชิญบุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมชื่นชม ร่วมรับความดีชอบ ผลการจัดการเรียนรู้อาชีพ	3.39	0.78	ปานกลาง
ด้านงบประมาณ			
1. โรงเรียนมีการวางแผนการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนอาชีพ	3.33	0.84	ปานกลาง
2. โรงเรียนมีการดำเนินการใช้งบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้	3.44	1.04	ปานกลาง
3. กิจกรรมอาชีพได้รับการจัดสรรงบประมาณเพียงพอแก่การจัดการเรียนการสอน	3.22	1.11	ปานกลาง

ตารางที่ 2

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับการปฏิบัติพบว่า สภาพปัญหาของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริมอาชีพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านยางครก (ต่อ)

ด้านการบริหาร	ค่าเฉลี่ย (N=18) (μ)	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (σ)	ระดับการ ปฏิบัติ
4. โรงเรียนมีการใช้จ่ายเงินงบประมาณเพื่อส่งเสริมอาชีพเป็นไปอย่าง คุ้มค่าโปร่งใส ตรวจสอบได้	3.39	1.29	ปานกลาง
ด้านวัสดุ อุปกรณ์			
1. โรงเรียนมีการสำรวจความต้องการใช้วัสดุอุปกรณ์ตามความจำเป็น ของแต่ละงานอาชีพ	3.06	1.06	ปานกลาง
2. โรงเรียนมีการระดม แสวงหาวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อความต้องการ ของทุกฝ่าย	3.00	1.03	ปานกลาง
3. โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมอาชีพ	3.22	1.06	ปานกลาง
4. โรงเรียนมีการดูแล ซ่อมแซม วัสดุอุปกรณ์ ที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพที่ ปลอดภัย	3.39	0.85	ปานกลาง
ด้านการบริหารจัดการ			
1. โรงเรียนมีการวางแผน ปฏิบัติตามแผน และ ประเมินผลอย่างเป็น ระบบ	3.50	0.86	ปานกลาง
2. โรงเรียนมีการประชุมเพื่อสะท้อนผลการส่งเสริมการจัดการเรียนการ สอนอาชีพของนักเรียน	3.44	0.70	ปานกลาง
3. โรงเรียนมีการใช้แบบประเมินผลงานการจัดการเรียนการสอนด้าน อาชีพที่ เหมาะสม	3.44	0.70	ปานกลาง
4. โรงเรียนมีการวิเคราะห์ภาพรวมของการสอนอาชีพเพื่อจัดทำข้อมูล ประกอบการปรับปรุง	3.50	0.79	ปานกลาง
5. โรงเรียนมีการนิเทศการปฏิบัติงานด้านการสอนอาชีพอย่างต่อเนื่อง	3.50	0.71	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัญหาของการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านยางครก อำเภอมกน้อย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 พบว่า 1) ด้านการบริหารบุคคล ประกอบด้วย การเชิญบุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมชื่นชมร่วมรับความดีชอบผลการจัดการเรียนรู้อาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.39$, $\sigma = 0.78$) 2) ด้านงบประมาณ ประกอบด้วย การจัดสรรงบประมาณเพียงพอแก่การจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.22$, $\sigma = 1.11$) การวางแผนการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนอาชีพอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.33$, $\sigma = 0.78$) การใช้จ่ายเงินงบประมาณเพื่อส่งเสริมอาชีพเป็นไปอย่างคุ้มค่า

โปร่งใส ตรวจสอบได้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.39$, $\sigma = 1.29$) และการดำเนินการใช้งบประมาณเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.44$, $\sigma = 1.04$) ตามลำดับ

3) ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ประกอบด้วย การระดม แสวงหาวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อความต้องการของทุกฝ่าย อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.00$, $\sigma = 1.03$) การสำรวจความต้องการใช้วัสดุอุปกรณ์ตามความจำเป็นของแต่ละงานอาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.06$, $\sigma = 1.06$) โรงเรียนมีวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมอาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.22$, $\sigma = 1.06$) และการดูแล ซ่อมแซม วัสดุอุปกรณ์ที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.39$, $\sigma = 0.85$) ตามลำดับ

ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย การประชุมเพื่อสะท้อนผลการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนอาชีพของนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.44$, $\sigma = 0.70$) การใช้แบบประเมินผลงานการจัดการเรียนการสอนด้านอาชีพที่เหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.44$, $\sigma = 0.70$) มีการนิเทศการปฏิบัติงานด้านการสอนอาชีพอย่างต่อเนื่อง อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.50$, $\sigma = 0.71$) การวางแผน ปฏิบัติตามแผน และประเมินผลอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.50$, $\sigma = 0.86$) ตามลำดับ

สรุปผลการประชุมเชิงปฏิบัติการสภาพปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของผู้เรียนโรงเรียนบ้านยางครก 1) ด้านการบริหารบุคคลพบว่า โรงเรียนยังขาดการมีส่วนร่วมในการดึงบุคลากร ครู ภูมิปัญญา จากภายนอกและในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ประกอบกับบุคลากรใน โรงเรียนบางคนยังขาดทักษะอาชีพตามความถนัด 2) ด้านงบประมาณ พบว่างบประมาณที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนทั่วไปเพียงพอแต่ในเรื่อง งบในการจัดอาชีพยังไม่เพียงพอโดยบางอาชีพมีการใช้งบประมาณที่มากพอสมควร และงบประมาณที่วางไว้ยังขาดความต่อเนื่องการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนงบประมาณมีขั้นตอนที่ยังยาก 3) ด้านวัสดุ อุปกรณ์ พบว่า วัสดุอุปกรณ์อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนอาชีพบางอาชีพไม่เพียงพออีกทั้งยังขาดการ ขอสันับสนุนวัสดุอุปกรณ์จากหน่วยงานอื่น ๆ 4) ด้านการบริหารจัดการ พบว่า ในการจัดการบริหารยังขาดการปรึกษาคณะกรรมการ ผู้ปกครอง เพื่อหาแนวทาง ในการจัดการเรียนการสอนอาชีพ และในแผนการปฏิบัติการควรมีการจัดวางแนวทางการดำเนินการที่มุ่งให้ เกิดความชำนาญเฉพาะด้านอย่างจริงจัง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนบ้านยางครก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 ผู้วิจัยได้นำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ด้านการบริหารบุคคล (Man) มีกระบวนการดำเนินงานด้านการบริหารบุคคลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นระบบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนมีการวางแผนและโครงสร้างที่ชัดเจน และส่งเสริมนโยบายการ พัฒนาศักยภาพของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มทักษะในการจัดการเรียนการสอนอาชีพ รวมถึงสภาพ วัฒนธรรมขององค์กรมีการทำงานแบบพึ่งพาอาศัยกัน ทุกคนมีการประชุมพูดคุยเพื่อวางแผนการ

ทำงาน ร่วมกันเนื่องด้วยบุคลากรมีช่วงวัยที่ใกล้เคียงกันและมีแนวทางการทำงานที่ไปในทิศทางเดียวกันซึ่งสอดคล้อง กับ เกตุมณี แซงบุญเรือง (2557, 80) พบว่าด้านการบริหารบุคคล เป็นปัจจัยนำเข้าที่สำคัญในการขับเคลื่อน ให้การจัดการศึกษาไปสู่ความสำเร็จ หากสถานศึกษามีบุคลากรที่มีคุณภาพ การจัดการศึกษา ก็จะมีคุณภาพ และการบริหารทรัพยากรบุคคล เป็นไปตามหลักการบริหารโดยการนำกระบวนการทำงานร่วมกับบุคคลและ กลุ่มบุคคล เพื่อให้งานบรรลุตามวัตถุประสงค์ คือมีการวางแผนการจัดหน่วยงาน การอำนวยการ การวินิจฉัย สั่งการ การควบคุม และการติดตามที่เกี่ยวข้องกับงานของสถานศึกษา ด้วยความร่วมมือของคณะบุคลากร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ สำหรับสภาพปัญหาของกระบวนการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนบ้านยางครก อำเภออม ก้อย จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 พบว่า โรงเรียนมีการเชิญบุคลากรที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมชื่นชมร่วมรับความดีชอบผลการจัดการเรียนรู้อาชีพอยู่ในระดับที่ดีกว่าเกณฑ์ และยังขาดความร่วมมือในการขอครูภูมิปัญญาและบุคลากรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านอาชีพ ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคที่ส่งผลกระทบต่อการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังนั้นจึงควรส่งเสริมสนับสนุนตลอดจนให้บุคคลภายนอก ครูภูมิปัญญา เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาด้านอาชีพเพื่อสร้างความรู้และความภูมิใจในท้องถิ่น และส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาความรู้ด้านอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับ รัฐพงษ์ มั่นต่อ (2564, 223-238) พบว่าแนวทางในการการบริหารทรัพยากรบุคคลในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกเพื่อประชุมและหาแนวทางในการจัดการการเรียนการสอนของสถานศึกษา ควรมีการพัฒนาบุคลากรให้เข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มความสามารถเกี่ยวกับแนวปฏิบัติในยุคฐาน วิถีชีวิตใหม่และบริบทของสถานการณ์ปัจจุบัน

2. ด้านการบริหารงบประมาณ (Money) มีกระบวนการบริหารด้านงบประมาณ โดยครูมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการสร้าง และโรงเรียนมีการจัดซื้อจัดจ้าง ตามระบบงบประมาณและเหมาะสม ผู้บริหารมีการติดตามการดำเนินงานตามโครงการ และการใช้งบประมาณ อย่างต่อเนื่อง เพื่อสะท้อนปัญหาข้อควรพัฒนาและปรับปรุง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหาร คณะครูและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานงบประมาณโครงการ โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์โดยมีเป้าหมายที่ต้องการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ พิกุลถนอมขวัญ (2558, 86) พบว่าในด้านการบริหารงบประมาณ ได้รับความร่วมมือจากผู้บริหาร ครูผู้สอน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเสนอของงบประมาณ การใช้จ่ายมีการกำหนดแผนการใช้จ่ายมีการดำเนินการใช้จ่ายตามแผนงบประมาณ ภายใต้ระเบียบของหน่วยงาน โดยคำนึงถึงความคุ้มค่า ประหยัด โปร่งใสมีประสิทธิภาพ และตรวจสอบได้ สำหรับสภาพปัญหาของโรงเรียนบ้านยางครกพบว่าโรงเรียนมีการวางแผนการจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนอาชีพ มีการดำเนินการใช้งบประมาณไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ กิจกรรมอาชีพได้รับการจัดสรรงบประมาณ ไม่เพียงพอแก่การจัดการเรียนการสอน มีการใช้จ่ายเงินงบประมาณเพื่อส่งเสริมอาชีพไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ ดังนั้นในการวางแผนจึงต้องควรปรับเปลี่ยน งบประมาณให้เหมาะสม และระดมแหล่งงบประมาณจาก

ภายนอกเพื่อใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอาชีพ ดังที่ รัฐพงษ์ มั่นต่อ (2564, 223-238) ได้เสนอว่า ในด้านการบริหารทรัพยากรด้านงบประมาณ ควรมีการระดมทรัพยากรและจัดสรรทางงบประมาณ เพื่อช่วยสนับสนุน การจัดการศึกษาจากหน่วยงาน ภายนอก และควรมีการจัดทำแผนงบประมาณในยุคนานวิสัยทัศน์ใหม่ที่สามารถใช้ในสถานศึกษาได้จริง

3. ด้านการบริหารวัสดุ อุปกรณ์ (Material) พบว่า มีการดำเนินงานตามแผนงานโครงการเกี่ยวกับการสร้าง การจัดหา สื่อ ที่ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนอาชีพ ตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร มีการจัดซื้อจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนอาชีพ มีกระบวนการตรวจสอบ ติดตามการตรวจรับวัสดุ อุปกรณ์ จัดหาใช้ในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนอาชีพ โดยประชุม หรือผู้รับผิดชอบกิจกรรม/โครงการเพื่อตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขปัญหาในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่นำมาใช้เข้าไปประกอบการวางแผน ในปีการศึกษาต่อไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรให้ความสำคัญในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อนำมาจัดการเรียนการสอนอาชีพเพื่อให้เกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด สอดคล้องกับ พัทธนิยา หานะพันธ์ (2557) พบว่าทรัพยากรด้านวัสดุ อุปกรณ์ ในการจัดการศึกษาตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนได้ดำเนินการจัดหาส่งเสริมและสนับสนุนการใช้วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้กับบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีการกำกับติดตามประเมินผลการใช้วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี อย่างเหมาะสม ต่อเนื่องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานซึ่งให้ความสำคัญตามแนวปฏิรูปการศึกษาได้เน้นการระดมทรัพยากรด้านวัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีต่าง ๆ สำหรับสภาพปัญหาของโรงเรียนบ้านยางครกพบว่า อุปกรณ์ยังมีให้ไม่เพียงพอตามความต้องการของแต่ละอาชีพเนื่องด้วยความจำกัดในการใช้งบประมาณทำให้ โรงเรียนมีการดูแลซ่อมแซม วัสดุอุปกรณ์ ที่ชำรุดให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัยเป็นไปอย่างจำกัด อีกทั้งยังขาดการระดม แสวงหา วัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอต่อความต้องการของทุกฝ่าย สอดคล้องกับ เบญจภา เบญจธรรมธร และคณะ (2560, 47-66) พบว่าทรัพยากรด้านวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดการศึกษาตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนได้ดำเนินการจัดหา ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้วัสดุ อุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยให้กับบุคลากรในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานซึ่งให้ความสำคัญตามแนวปฏิรูปการศึกษา

4. ด้านการบริหารจัดการ (Management) พบว่า โรงเรียนมีการกำหนดวิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนอาชีพ มีการกำหนดการปฏิบัติงานไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีและแผนพัฒนาการศึกษา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนเข้าร่วม พรบ.พื้นที่นวัตกรรมโดยมี เป้าหมายในการพัฒนาทักษะอาชีพให้กับนักเรียนและมุ่งการแก้ปัญหาการเรียนการสอนของนักเรียน ทำให้ ผู้บริหารมีความตระหนักในการส่งเสริมการสอนอาชีพให้กับนักเรียนโดยอาศัยความร่วมมือกับทุกภาคส่วน สอดคล้องกับ พิกุล ถนอมขวัญ (2558) พบว่าด้านการบริหารจัดการ ผู้บริหารตระหนักว่าการบริหารการศึกษา เพื่อให้ได้คุณภาพนั้นต้องอาศัยทรัพยากรทางการศึกษา โดยจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการบริหาร ทรัพยากรทางการศึกษาและสามารถบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผล บรรลุผลสำเร็จตาม จุดมุ่งหมาย ผู้บริหารและครู สร้างความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติที่ได้รับมอบหมาย มีการพัฒนาตนเองให้ สอดคล้องกับกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ สำหรับสภาพปัญหาของโรงเรียนบ้านยางครกพบว่า โรงเรียนขาดการวางแผนการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง และ

การปฏิบัติตามกรอบที่วางไว้ในแผนปฏิบัติการไม่เป็นตามเป้าหมาย การนิเทศติดตามไม่มีความต่อเนื่องอีกทั้งการประชุมเพื่อสะท้อนผลการดำเนินงานยังไม่มีกำหนดที่ชัดเจน สอดคล้องกับ ประจูดาว บรรดาศักดิ์ (2560, 69-72) พบว่าการ ผู้บริหารจะต้องนำข้อมูลที่ได้จากการจากกรณีศึกษา การวิเคราะห์ไปประเมินปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

สรุป

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วม ร่วมของโรงเรียนบ้านยางครก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 5 พบว่า

1. ด้านการบริหารบุคคล (Man) โรงเรียนจะต้องดำเนินการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการชื่นชมผลการจัดการเรียนการสอนอาชีพ โดยการเชิญบุคลากรจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามาแลกเปลี่ยนความรู้และรวมวางแผน การจัดการเรียนการสอนอาชีพโดยใช้กระบวนการ PLC และสร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน ชุมชน เพื่อขอรับการสนับสนุนบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ เข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอนอาชีพ
2. ด้านการบริหารงบประมาณ (Money) โรงเรียนจะต้องวางแผนการใช้งบประมาณโดยมีการกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี กำหนดรายวิชาอาชีพเพื่อวางแผนการใช้งบประมาณ อีกทั้งควรมีการระดมทรัพยากรด้านงบประมาณจากแหล่งอื่นนอกโรงเรียนเพื่อใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอาชีพ มีการวางแผนการติดตามตรวจสอบการใช้งบประมาณการจัดซื้อจัดจ้างอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่า
3. ด้านการบริหารวัสดุ อุปกรณ์ (Material) โรงเรียนต้องมีการสำรวจ จัดหา วัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอาชีพ เพื่อให้ตรงตามความต้องการของแต่ละอาชีพวางแผนเพื่อซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์เพื่อให้วัสดุอุปกรณ์มีความปลอดภัยในการใช้งาน มีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อขอรับสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนอาชีพ
4. ด้านการบริหารจัดการ (Management) โรงเรียนต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์และผลลัพธ์ที่คาดหวัง ไว้ในการแผนปฏิบัติการประจำปี แผนพัฒนาการศึกษา กำหนดปฏิทินการดำเนินงานและการนิเทศติดตามผลการจัดการเรียนการสอนอาชีพและนำผลการนิเทศติดตามมาร่วมประชุมเพื่อสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอนอาชีพ พร้อมนำผลมาปรับปรุงในครั้งต่อไป

จากผลการศึกษาเป็นประโยชน์สำหรับโรงเรียนบ้านยางครก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดเชียงใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 5 เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วม นำมาใช้ในการวางแผนจัดการเรียนการสอนและการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ เป็นดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้พัฒนาเป็นแนวทางในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของผู้เรียน

2. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาสามารถนำไปจัดทำเป็นกลยุทธ์ในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษากับโรงเรียนขยายโอกาสให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปเป็นดังนี้

1. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมอาชีพของผู้เรียน ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน

2. ควรมีการศึกษาประเด็นความพึงพอใจของครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

เกตุมนี แสงบุญเรือง. (2557). *การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองนครพนม* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยนครพนม]. ThaiLIS Digital Collection. https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=399580

นันทนา ทวีชาติ. (2562). องค์ประกอบการระดมทรัพยากรทางการศึกษา. *การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 “GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2019”* (น. 86-90). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. <http://www.journalgrad.ssru.ac.th/index.php/miniconference/article/view/2043/1899>

นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ และ อินดา ศิริวรรณ. (2560). การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย*, 4(1), 176-187. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JMA/issue/view/11242>

เบญจมาภรณ์ เบญจธรรมธร, อรรครา ธรรมาธิกุล, และ ชีระพงษ์ สมเขาใหญ่. (2560). การบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. *วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 6(2), 47-66. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/srj/article/view/206850>

พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2551. (2551, 5 มีนาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 125 ตอนที่ 43 ก. หน้า 1-24.

ปรารภ หลงสมบุญ. (2552). *คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. Digital Research Information Center. <https://dric.nrct.go.th/index.php/Search/SearchDetail/261530>

- ประดุงดาว บรรดาศักดิ์. (2560). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองบัวลำภู เขต 2. มหาสารคาม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
- พัชนียา หานะพันธ์. (2557). การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 31 และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา].
- พิกุล ถนอมขวัญ. (2558). สภาพและปัญหาการบริหารงานทรัพยากรทางการศึกษาของสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ].
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ (พิมพ์ครั้งที่ 3). นนทบุรี: บุ๊คพอยท์.
- รพีพรรณ ปัญญา และ ศันสนีย์ จะสุวรรณ์. (2564). องค์ประกอบการระดมทรัพยากรทางการศึกษา. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14 (น. 1099-1107). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. <http://www.journalgrad.ssru.ac.th/index.php/8thconference/article/view/2534/2376>
- รัฐพงษ์ มั่นต่อ. (2564). แนวทางการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กในยุควิถีชีวิตใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี เขต 1. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 6(10), 223-238. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/JRKSA/article/view/251476>
- โรงเรียนบ้านยางครก. (2563). รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสี่. เชียงใหม่: โรงเรียนบ้านยางครก.
- วรรณภา ใจเย็น และ ศันสนีย์ จะสุวรรณ์. (2564). การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม. การประชุมวิชาการนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14 (น. 1108-1115). <http://www.journalgrad.ssru.ac.th/index.php/8thconference/article/view/2535>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). แนวทางการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). Participation's place in rural development: Seeking clarify through specificity. *World Development*, 8(3), 213-235. <https://ideas.repec.org/a/eee/wdevel/v8y1980i3p213-235.html>